

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

№ 4447/2015 г.

София, 12.11.2015 г.

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
В ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТОТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ

На изх. № КП-553-03-35/15.10.2015 г.

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс № 554-01-163 (ЗИДНК), внесен от КРАСИМИР ЛЮБОМИРОВ ВЕЛЧЕВ и група народни представители на 08.10.2015 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

В отговор на Вашата покана да представим писмено становище по проекта на ЗИДНК, внесен на 08.10.2015 г. от група народни представители и разпределен за обсъждане в Комисията по правни въпроси, Ви уведомявам, че проектът бе внимателно проучен във ВКП. Предвидените изменения и допълнения, макар и обединени от обща идея, се отразяват върху институти от общата част на наказателния закон, уредбата на конкретни престъпни състави и развиването на процесуални институти в НПК в заключителна разпоредба на проекта на ЗИДНК. Всяка насока от предлаганите изменения и допълнения ще бъде коментирана накратко в настоящото становище.

1. Изменения и допълнения в Общата част на Наказателния кодекс

С § 1 от проекта се предлага в чл. 78а, ал. 7 думите „Алинеи 1 – 5“ се заменят с „Алинеи 1 – 6“. С това отпада автоматичното освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание обществено порицание или възпитателна мярка на непълнолетно лице, извършило престъпление от обхвата на чл. 78а, ал. 1 НК, когато причиненото увреждане е смърт, тежка телесна повреда или деецът е бил в пияно състояние, както и при множество престъпления или когато престъплението е извършено спрямо орган на власт при или по повод изпълнение на службата му. Това изменение заслужава подкрепа. Макар и кратко обоснована, убедителна е тезата в мотивите към законопроекта, че действащата редакция на чл. 78а, ал. 7 НК води до несъразмерно леки санкции за престъпления с относително тежък резултат и призната от законодателя по-висока степен на обществена опасност, за каквито пълнолетните правонарушители не се освобождават от наказателна отговорност.

умс

2. Изменения и допълнения в уредбата на конкретни престъпни състави

2.1. С § 2 от проекта се предлага нова алинея 3 в чл. 325, съгласно която за хулиганство, извършено при управляване на моторно превозно средство, се обособява квалифициран престъпен състав с по-тежки наказания:

- за деяние по ал. 1 – лишаване от свобода до три години и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК;

- за деяние по ал. 2 – лишаване от свобода до пет години и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК.

Предлаганото допълнение има своя резон. То отговаря на обществената потребност, включително и чрез завишаване на наказателна отговорност, да се противодейства и да се упражнява превенция за ограничаване на грубите нарушения на обществения ред и създаването на опасност за живота и здравето на гражданите и за причиняване на вреди при умишлено управление на моторни превозни средства, в нарушение на правилата за движение. С уговорката, че за постигане на целения резултат, не може да се разчита единствено или преимуществено на наказателноправната регулация, а е необходима адекватна уредба в административнонаказателните закони и засилени мерки за контрол, допълненията на чл. 325 получават принципна подкрепа. В редакционен план, следва да се прецени, дали достатъчно ясно е отразена идеята, че в случаите на хулиганство, извършено при управление на МПС, което заедно с това покрива и признаците „повторност“ по ал. 4 (съгласно проекта) и „опасен рецидив“ по ал. 5 (съгласно проекта), се налага задължително и кумулативното наказание лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК.

2.2. Със следващите три параграфа от проекта, които са неточно номерирани¹, се предлагат изменения и допълнения на престъпни състави от Раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“ от Глава единадесета на Особената част на НК.

2.2.1. Принципна подкрепа заслужава изменението на чл. 343, ал. 2 НК, което цели да се отнеме възможността за прекратяване на вече образувани наказателни производства по желание на пострадалия, когато с деяния по чл. 342 НК по непредпазливост са причинени тежка или средна телесна повреда, щом спрямо дееца е било прекратявано наказателно производство по този ред през последните пет години. Нормата се отнася до лица, извън кръга на посочените в чл. 348б НК. С предлаганото изменение се цели да се изключи натискът или упражняването на друг тип мотивиращо въздействие спрямо пострадали лица от страна на водачи, които множество пъти са извършили непредпазливи престъпления по чл. 343, ал. 1, б. „б“ НК, с цел да постигнат прекратяване на наказателното производство поради изявление в този смисъл от пострадалия. Същевременно се създават условия, серийните нарушители на закона, които са причинили съставомерен резултат по чл. 343, ал. 1, б. „б“ НК, да понесат наказателна отговорност. Тази цел е легитимна, отговаря на обществените потребности и не търпи възражения, по принцип. Следва да се има предвид, обаче, че включването на допълнителни факти в предмета на доказване, които не могат да бъдат установени чрез свидетелството за съдимост на виновния деец, ще изисква събирането на допълнителни доказателства, съчетани с организационни мерки за създаване на регистър на прекратените наказателни производства, на основание по чл. 343, ал. 2 НК. Поне в краткосрочен и средносрочен план, това крие риск от забавяне на наказателните

¹ Две различни норми, с които се предлагат изменения и допълнения на чл. 325 НК и на чл. 343 НК, са номерирани като § 2.

производства за престъпления по чл. 343, ал. 1, б. „б“ НК, по които пострадалият е направил изявление, че желае наказателното производство да бъде прекратено.

2.2.2. Не намираме докрай убедителни аргументи, с които да подкрепим предлаганото допълнение на чл. 343б НК с нова алинея 5, чието съдържание гласи: „Който при управляване на моторно превозно средство превиши максимално разрешената скорост с над 60 км/ч, установено по надлежния ред, се наказва с лишаване от свобода до три години.“ На първо място, това предложение не е мотивирано от вносителите. Следва да се има предвид, че чл. 182 ЗДвП предвижда детайлно развита система от административни санкции за превишаване на разрешената скорост за движение на МПС, които включват комбинирано въздействие от глоби и лишаване от право да се управлява МПС. Административните санкции са градуирани според размера на превишаването на скоростта и степента на обществена опасност на нарушението (в населено място и извън населено място). Те отразяват най-често срещаните хипотези, като дават възможност за адекватна реакция и при превишаване на разрешената скорост с над 60 км/ч. Предлаганото допълнение на НК и въвеждането на нов престъпен състав с наказание лишаване от свобода прокарва рязко границата между административнонаказателната и углавната отговорност, без необходимата яснота относно критериите. Предвиждането на наказателна отговорност и наказание лишаване от свобода с въвеждането на нов състав на престъпление на формално извършване, което покрива признаците и на административно нарушение, би следвало да се разглежда като последна възможност, когато потенциалът за въздействие чрез административни санкции е изчерпан. В този смисъл, по-уместно би било наказателната отговорност да се търси при повторно или системно драстично нарушаване на ограниченията в скоростта на движение, след като водачът вече и бил санкциониран по административен ред.

2.2.3. Предлаганите изменения на чл. 345 НК, на първо място, синхронизират понятията, използвани в НК и в ЗДвП, и това е достатъчна причина да бъдат подкрепени. Не намираме повод да възразим срещу инкриминирането на нерегистрирано по надлежния ред превозно средство, с което управлението на МПС без табели (табела) с регистрационен номер се приравни на управлението с табели (табела), издадени за друго превозно средство или неиздадени от съответните органи. Все пак, при една цялостна оценка на ефективността на сегашната уредба на наказателната отговорност за престъпления по транспорта, подлежи на обсъждане въпросът, в кои случаи по-полезно би било реализирането на адекватна по своята тежест административнонаказателна отговорност и в този контекст деянията по чл. 345 заслужават внимание.

3. Допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс

Чрез заключителна разпоредба на проекта се предвижда се създава чл. 69а в НПК, който въвежда нов институт в системата от мерки за процесуална принуда. Преследваната цел е да се създадат условия за по-дългосрочно ограничаване на възможността, водач, обвинен в престъпление по транспорта с тежък резултат или в пътно хулиганство, да управлява моторно превозно средство, преди да е решен въпросът за наказателната му отговорност. Тази цел съответства на потребностите в практиката по правоприлагането, както и на обществените потребности и очаквания. Закова законодателни изменения в тази генерална посока заслужават и получават подкрепа от ПРБ. Въпросът е, дали нов институт в

мерките за процесуална принуда по НПК, приложим само при привличане на обвиняем² за определени престъпления, е най-правилният път за постигане на резултата. Според нас, този път може да бъде избран, ако не се намери начин, целеният резултат да бъде достатъчно надеждно гарантиран чрез прилагането на принудителни административни мерки по реда на чл. 171 ЗДвП.

В обобщение на изложеното, заявявам положително становище на ПРБ относно идеите и по-голямата част от предложените конкретни нормативни разрешения, съдържащи се в Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс № 554-01-163 (ЗИДНК), внесен от КРАСИМИР ЛЮБОМИРОВ ВЕЛЧЕВ и група народни представители на 08.10.2015 г.

Благодарим Ви за предоставената възможност да изразим становище по законопроекта и се надяваме, че то ще подпомогне качествено и всеобхватно обсъждане на направените предложения.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

СОТИР ЦАЦАРОВ

² В някои случаи привличането на обвиняем става значително след установяването на нарушението (престъплението) и неговия извършител, предвид необходимостта да се приложат времеемки способности за доказване – напр. автотехническа експертиза.